

FOTO SHUTTERSTOCK

Allergi ved kontakt med forsøgsdyr

Allergi erhvervet fra forsøgsdyr er en reel risiko, som dyrepassere, forskere og dyrlæger må tage alvorligt, da de ellers risikerer at måtte skifte erhverv – ofte allerede inden for det første arbejdsår. DVT har interviewet molekylærbiolog, ph.d. Grethe Elholm, som beskæftiger sig med risikoen for udvikling af forsøgsdyrsallergi. Hun er adjunkt på Aarhus Universitet, hvor hun forsker bredt i helbredseffekter af arbejds- og miljøeksponeringer.

TEKST AAGE KRISTIAN OLSEN ALSTRUP / FREELANCE JOURNALIST, SPECIALDYRLÆGE, PH.D.

Grethe Elholm fortæller, at allergi er meget udbredt blandt personale, der arbejder med forsøgsdyr. Studier har således vist, at mellem 4 og 22 procent af personalet udvikler astma, og at 11 til 44 procent udvikler allergi over for forsøgsdyrene og deres efterladenskaber i form af blandt andet hår, urin og fæces.

Når først allergien er udviklet, kan det være særdeles vanskeligt at gøre noget ved den, og en del medarbejdere tvinges derfor til at skifte erhverv.

Erhvervsrisikoen er dog ikke den samme for alle faggrupper.

- Jo mere man opholder sig i forsøgsdyrsfaciliteterne, jo større eksponering har man, og jo større er risikoen. Dyrepasserne har derfor meget større risiko end forskerne.

Risikoen for allergi hos en forsøgsdyrs-

terinær afhænger derfor af, hvor meget vedkommende praktisk arbejder med dyrene i stalden eller laboratoriet. Det har også stor betydning, hvilke dyrearter man arbejder med, og her er gnaverne klart de værste.

- Vi har indtil videre ikke set en øget risiko for allergi i forbindelse med udsættelse for griseallerge-

ner. Der kan være forskel på, hvilke gnaverstammer man arbejder med, og allergener fra handyr er mere potente end fra hundyr.

Forebyggelse af allergi

Grethe Elholm er i tvivl, om man kan anvise sikre måder til forebyggelse af allergi i almindelighed. Hun pointerer nemlig, at allergi igennem de seneste hundrede år er blevet en folkesygdom i Vesten, og at det stadig blandt forskere og fagfolk diskuteres, hvad der er årsagen hertil.

I forhold til dengang for hundrede år siden får vi i dag færre børn, har mindre familier, færre husdyr og gør mere rent. Flere bor i dag i byerne, tager medicin og spiser forarbejdede fødevarer. Det kan derfor være svært at finde ud af, hvorfor allergi er i stigning, men Grethe Elholm forklarer alligevel:

- Vores og andres forskning viser, at immunsystemet har godt af en bred eksponering. Landbrugseksponering har vist sig at udgøre en sådan bred eksponering, selvom der fortsat forskes i præcist, hvilke komponenter der giver den gavnlige virkning. Børn, der er født og opvokset på landet og spiser flere uforarbejdede fødevarer, har mindre allergi. Voksne, der begynder med at arbejde i landbruget som unge, har også mindre risiko for allergi. Så vedvarende bred eksponering er godt.

Selvom bred eksponering således er positivt, kan man så alligevel godt forebygge forsøgsdyrsallergi ved at nedsætte eksponeringen?

- Ja, forsøgsdyrsallergi er en ægte arbejdsbetinget

” Eksponeringsmiljøet i forsøgsdyrsfaciliteter er meget specielt og kan ikke sammenlignes med eksponeringer i det almene landbrug.

allergi, det vil sige, at jo større arbejdsmiljømæssig eksponering, og dermed jo højere allergenniveauer, desto større er risikoen for allergi.

Individuelt ventilerede bure, også kendt som IVC-reoler, er en konkret måde at nedsætte personalets eksponering for allergener. Her omsluttet hver muse- og rottekasse af sit eget individuelle ventilationssystem, således at allergenerne ikke kommer ud i rummet, hvor personalet arbejder. Udskiftningen til fordel for IVC-reoler har dog ofte alligevel sjældent den ønskede effekt, pointerer Grethe Elholm.

- IVC-reoler mindsker signifikant allergenniveauerne i staldene i forhold til de andre staldtyper. Det er dog min erfaring, at mange faciliteter bruger en kombination af stalde og derfor alligevel ikke formår at eliminere eksponeringen. Desuden udsættes personalet for store allergenniveauer i forbindelse med rengøring og håndtering af dyr og bure. Det ser således indtil videre ud til, at så længe man bruger et mix af staldtyper, undgår man ikke sensibilisering blandt personalet.

Støv findes ikke kun i dyrestaldene

Grethe Elholm skrev oprindeligt ph.d.-afhandling om, hvordan landbrugseksponering påvirker det respiratoriske helbred hos landmænd. Hun fandt blandt andet ud af, at landmænd har nedsat risiko for at udvikle pollenallergi og allergi over for dyrene. Dette står i modsætning til forsøgsdyrene, hvor personalet tværtimod har øget risiko for at udvikle allergi overfor forsøgsdyrene.

- Eksponeringsmiljøet i forsøgsdyrsfaciliteter er meget specielt og kan ikke sammenlignes med eksponeringer i det almene landbrug. Der er noget, der tyder på, at selvom man forsøger at minimere støv- og allergeneksponering, er det næsten umuligt at undgå allergisk sensibilisering hos særligt sårbare personer.

Grethe Elholm har igennem nogle år stabet et forskningsprojekt på benene, hvor hun undersøger de danske forsøgsdyrsfaciliteter.

- Jeg har lavet støv- og allergenmålinger som et pilotforsøg i forsøgsdyrsfaciliteterne på Aarhus Universitet. Alle målingerne blev foretaget i de gamle faciliteter, inden forsøgsdyrene skulle flyttes over i nye bygninger. Dette gav mulighed for at sammenligne støv- og allergenniveauer mellem de gamle og de nye faciliteter og dermed finde ud af, om de nye forkromede faciliteter rent faktisk minimerer eksponeringen.

På grund af sin barsel har Grethe Elholm dog endnu ikke fået gjort data op, men hun vil alligevel godt pege på nogle foreløbige tendenser.

- Det ser umiddelbart ud til, at der er ret godt styr på eksponeringerne inde i staldene. Derimod er der i gangene og i rummene uden for staldene målt varierende og generelt høje støveksponeeringer. De fleste medarbejdere har dog arbejdet ved faciliteterne i længere tid og kan tilsyneladende tåle eksponeringerne. Allergisk sensibilisering sker som oftest inden for det første år. ♦

Forsøgsdyrsallergi er en ægte arbejdsbetinget allergi. Brug af individuelt ventilerede bure er en konkret måde at nedsætte personalets eksponering for allergener, omend denne løsning sjældent har den ønskede effekt.